

2019/3. Dönem Yeminli Mali Müşavirlik Sınavı
Sermaye Piyasası Mevzuatı
19 Aralık 2019 Perşembe – 18.00 (**Sınav Süresi 2 Saat**)

Uyarı: Cevaplama öncesi, sorularda eksik sayfa ya da basım hatası bulunup bulunmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde sınav görevlilerine başvurunuz.

SORULAR

SORU 1-

- a) Sermaye Piyasası Kanunu kapsamına giren “Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetlerini” maddeler halinde sayınız. **(10 puan)**
- b) Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e (III-37.1) göre “Kaldıraklı İşlemi” tanımlayınız ve “Kaldıraklı İşlemlerde Kaldıraklı Oranını” açıklayınız. **(10 puan)**

SORU 2- Sermaye Piyasası Kanununa göre Sermaye Piyasası Kurulu hangi durumlarda “Yatırımcıları Tazmin Kararı” almaktadır? Yatırımcı Tazmin Merkezinin işlevlerini, tazminin kapsamını ve sürecini açıklayınız. Hangi kişi ve kurumların tazmin edilemeyeceğini belirtiniz. **(20 puan)**

SORU 3- Kira Sertifikaları Tebliği'ne (III-61.1) göre “Kira Sertifikası”, “Varlık Kiralama Şirketi” ve “Kaynak Kuruluşu” kavramlarını tanımlayınız. Kira sertifikası türlerini maddeler halinde yazınız ve kira sertifikalarının ihracına ilişkin hususları açıklayınız. **(20 puan)**

SORU 4- Sermaye Piyasası Kanununa göre sermaye piyasası suçlarından “Bilgi Suistimalı” ve “Piyasa Dolandırıcılığını” açıklayınız. Bu suçların işlenmesi halinde öngörülen cezaları ve bilgi suistimalı ve piyasa dolandırıcılığı sayılmayan hâlleri açıklayınız. **(20 puan)**

SORU 5- Pay Tebliği'ne (VII-128.1) göre Halka Açık Olmayan Ortaklıkların paylarının ilk halka arzı öncesi uyulacak ön şartları açıklayınız. **(20 puan)**

SPK 2019 3. DÖNEM CEVAP ANAHTARI

1 a)

Sermaye Piyasası Kanunu kapsamına giren “yatırım hizmetleri ve faaliyetleri” şunlardır: Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin alınması ve iletilmesi; Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin müşteri adına ve hesabına veya kendi adına ve müşteri hesabına gerçekleştirilmesi; Sermaye piyasası araçlarının kendi hesabından alım ve satımı; Portföy yöneticiliği; Yatırım danışmanlığı; Sermaye piyasası araçlarının halka arzında yüklenimde bulunularak satışa aracılık edilmesi; Sermaye piyasası araçlarının halka arzında yüklenimde bulunmaksızın satışa aracılık edilmesi; Çok taraflı alım satım sistemlerinin ve borsa dışı diğer teşkilatlanmış pazar yerlerinin işletilmesi; Sermaye piyasası araçlarının müşteri namına saklanması ve yönetimi ile portföy saklanması; Kurulca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunulması.

1 b)

Yatırılan teminat tutarı karşılığında, döviz ve kıymetli madenler ile Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenecek diğer varlıkların kaldırıçlı olarak elektronik ortamda oluşturulmuş bir platformda alım satımı işlemlerine Kaldırıçlı İşlem denir. Kaldırıçlı işlemlerde kaldırıç oranı, işlem yapmak için yatırılan teminat tutarı karşılığında alınabilecek pozisyon tutarını gösteren orandır. Kaldırıçlı işlemlerde pozisyonun ilk açıldığı sırada uygulanacak kaldırıç oranı 10:1'i geçemez.

2) Sermaye Piyasası Kurulu (Kurul) yatırım kuruluşlarının sermaye piyasası faaliyetinden kaynaklanan nakit ödeme veya sermaye piyasası araçları teslim yükümlülüklerini yerine getiremediğinin veya kısa sürede yerine getiremeyeceğinin tespit edilmesi hâlinde yatırımcıları tazmin kararı alır. Bu karar, durumun tespitinden itibaren üç ay içinde alınır.

Yatırımcıların tazmini amacıyla kurulan Yatırımcı Tazmin Merkezi kamu tüzel kişiliğini haizdir. Yatırımcı Tazmin Merkezi, Kurul tarafından çıkarılacak bir yönetmelik çerçevesinde Kurul tarafından idare ve temsil olunur. Yatırım kuruluşlarının Yatırımcı Tazmin Merkezi'ne katılması zorunludur. Tazminin kapsamını, yatırımcılara ait olan ve yatırım hizmeti ve faaliyeti veya yan hizmetler ile bağlantılı olarak yatırım kuruluşu tarafından yatırımcı adına saklanan veya yönetilen nakit ödeme veya sermaye piyasası araçlarının teslim yükümlülüklerinin yerine getirilmemesinden kaynaklanan talepler oluşturur.

Tazmin süreci şu şekilde olmaktadır: Yatırımcılar tazmin taleplerini Yatırımcı Tazmin Merkezi'ne yazılı olarak yaparlar. Tazmin talebinde bulunma hakkı, tazmin kararının ilanından itibaren bir yıl sonra zamanaşımıza uğrar. Yatırımcı Tazmin Merkezi, tazmine hak kazanan yatırımcıları mümkün olan en kısa sürede tazmin etmek üzere gerekli hazırlıkları yapmak ve hak sahiplerini ve tazmin tutarlarını belirledikten sonra üç ay içinde ödemeleri gerçekleştirmekle yükümlüdür. Zorunlu hâllerde bu süre, Kurulun onayıyla en fazla üç ay daha uzatılabilir. Yatırımcıların tazmin talepleri, yatırım kuruluşunca karşılanmayan nakit ödeme ve sermaye piyasası araçlarının iade yükümlülükleri üzerinden hesaplanır. Yatırımcılar adına saklanan

sermaye piyasası araçları hak sahiplerine öncelikle dağıtilır. Bu sermaye piyasası araçları, bulundukları her bir hesap bazında ve özellikle yerine getirilmemiş takas yükümlülükleri için mahsup edilir.

Tazmin tutarı, kanuni ve akdî şartlar uyarınca yatırım kuruluşunun mahsup ve benzeri talepleri de dikkate alınarak belirlenir. Yatırımcı alacaklarının hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir. Kurul, tazmin sürecinin tamamlanmasından sonra, Yatırımcı Tazmin Merkezi'nin bildirimi üzerine tazmin sürecini kapatma kararı verir. Yatırımcı Tazmin Merkezi, tazmin sürecinin sonuçlarını, yatırımcıları tazmin kararı alınanların tedricî tasfiyesinin veya iflasının istenmesinin yararlı olup olmayacağına ilişkin gerekçeli önerisiyle birlikte Kurula sunar. Tedricî tasfiye veya iflas kararı, tazmin sürecinin işleyişini engellemez. Yatırımcı Tazmin Merkezi, yatırımcıların haklarına, ödediği tazmin tutarı kadar halef olur. Yatırımcıları kısmen veya tamamen tazmin edilenlerin yeniden yatırım hizmetleri ve faaliyetlerinde bulunabilmeleri için, mevzuatta aranan diğer şartlar saklı kalmak üzere, tazminden doğan ve Yatırımcı Tazmin Merkezi tarafından yapılan tüm ödeme ve giderlerini, anapara ve kanuni faizi de dâhil olmak üzere ödemeleri zorunludur.

Hak sahibi her bir yatırımcıya ödenecek azami tazmin tutarı yüz bin Türk Lirasıdır. Bu tutar her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme katsayısı oranında artırılır. Kurulun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından toplam tazmin tutarı beş katına kadar artırılabilir. Bu sınır, hesap sayısı, türü ve para birimine bakılmaksızın, bir yatırımcının aynı kuruluştan olan taleplerinin tümünü kapsar. Yatırımcı Tazmin Merkezi tarafından ödenecek azami tutarın üzerinde kalan tutarın başka bir yatırımcıya ödenmesi amacıyla devredilmiş olması hâlinde devralana Yatırımcı Tazmin Merkezi tarafından ödeme yapılmaz. Ayrıca, yatırımcıları tazmin kararı verilen kuruluşların yatırımcıları, bu madde kapsamında tazmin talep etme hakkına sahiptir. Yatırımcıların yatırım danışmanlığı veya piyasadaki fiyat hareketlerinden kaynaklanan zararları tazmin kapsamında değildir. Sermaye Piyasası Kanununda yer alan Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı suçlarından veya suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçundan mahkûm olan yatırımcılara ait talepler, söz konusu eylemlerle ilgili alacaklarla sınırlı olmak üzere, tazmin kapsamı dışındadır. Kurulca bankalar hakkında tazmin kararı verilebilmesi için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun görüşü alınır. Bankacılık mevzuatı uyarınca mevduat veya katılım fonu olarak kabul edilen nakit ödeme yükümlülüklerine, bu Kanunun yatırımcıların tazminine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Şu kişi ve kurumlar tazmin edilmez: Yatırımcıları tazmin kararı verilen yatırım kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve şahsen sorumlu ortakları, yüzde beş veya daha fazla paya sahip ortakları, denetim kurulu üyeleri veya ilgili yatırım kuruluşları ile aynı grup içinde yer alan diğer şirketlerde benzer konumda olan kişiler ile bu kişilerin eş ve ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısimları ile bu kişiler adına hareket eden üçüncü kişiler tazmin edilmez. Bu sayılan gerçek ve tüzel kişilerin yüzde yirmi beş veya daha fazla paya sahip olduğu şirketler tazmin edilmez. Yatırımcıları tazmin kararı verilen yatırım kuruluşları ile aynı grupta yer alan diğer şirketler tazmin edilmez. Yatırım kuruluşlarının mali sıkıntıya düşmesine neden olan veya finansal durumunun bozulmasına önemli etkileri olan olaylarda sorumluluğu bulunan veya bu olaylardan menfaat sağlayan kişiler tazmin edilmez.

3) Her türlü varlık ve hakkın finansmanını sağlamak amacıyla varlık kiralama şirketi tarafından ihraç edilen ve sahiplerinin bu varlık veya haktan elde edilen gelirlerden payları oranında hak

sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymete Kira Sertifikası denir. Varlık Kiralama Şirketi münhasıran kira sertifikası ihraç etmek üzere anonim şirket şeklinde kurulmuş olan sermaye piyasası kurumudur. Kaynak Kuruluş, sahipliğe dayalı kira sertifikası ihraçlarında varlık ve hakları varlık kiralama şirketine devreden sermaye şirketini veya tacir niteliğini haiz gerçek veya tüzel kişilerin bir araya gelerek ve malvarlıklarını birleştirmek suretiyle yazılı bir sözleşmeye istinaden oluşturdukları adı ortaklıklar ve yönetim sözleşmesine dayalı kira sertifikası ihraçlarında sahip olduğu varlık ve hakları Varlık Kiralama Şirketi adına yöneten Kira Sertifikaları Tebliği’nde belirtilen nitelikteki şirketlerdir.

Kira sertifikaları (türleri) Sahipliğe, Yönetim sözleşmesine, Alım-satıma, Ortaklığa ve Eser sözleşmesine dayalı olarak veya bu sayılanların birlikte kullanılması suretiyle Varlık Kiralama Şirketleri tarafından ihraç edilebilir.

Kira sertifikalarının ihraçları ilgili hususlar şunlardır: Kira sertifikaları halka arz edilerek veya halka arz edilmeksızın satılmak üzere ihraç edilebilir. Halka arz edilmeksızın yapılacak satışlar, tahsisli satış ve nitelikli yatırımcıya satış olmak üzere iki şekilde yapılabilir. Kira sertifikalarının, yurt içinde veya yurt dışında ihraç edilmek istenmesi durumunda belirtilen belgelerle birlikte Kurula başvuruda bulunulur. İhraç edilecek kira sertifikaları Kurulca uygun görülecek ihraç tavanı içinde tertipler halinde satılabilir. İzahnamenin geçerlilik süresi boyunca yapılacak halka arzlarda Varlık Kiralama Şirketi her bir tertibin satışı için belirtilen belgelerle birlikte onay almak amacıyla Kurula başvurur. Halka arz edilmeksızın yapılacak satışlarda ise Varlık Kiralama Şirketi her satıştan önce tertip ihraç belgesinin onaylanması amacıyla Kurula başvurur. Halka arz edilecek kira sertifikalarının borsada işlem görmesi ve bu amaçla borsaya başvurulması zorunludur. Kurul, Varlık Kiralama Şirketinden kira sertifikalarına ilişkin ödeme yükümlülüklerinin yurt içinde yerleşik bir banka veya üçüncü bir tüzel kişi tarafından garanti altına alınmasını, yurt içinde satışın yalnızca nitelikli yatırımcılara yönelik olarak yapılmasını veya kira sertifikalarının, Varlık Kiralama Şirketinin veya fon kullanıcılarının derecelendirilmesini talep edebilir.

4) Aşağıda sayılan kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak sermaye piyasası araçları ya da ihraççılar hakkında, ilgili sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikteki ve henüz kamuya duyurulmamış bilgilere dayalı olarak ilgili sermaye piyasası araçları için alım ya da satım emri veren veya verdiği emri değiştiren veya iptal eden ve bu suretle kendisine veya bir başkasına menfaat temin etmesi Bilgi Suistimali kabul edilir. Bu kişiler: İhraççıların veya bunların bağlı veya hâkim ortaklıklarının yöneticileri; İhraççıların veya bunların bağlı veya hâkim ortaklıklarda pay sahibi olmaları nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişiler; İş, meslek ve görevlerinin icrası nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişiler; Bu bilgileri suç işlemek suretiyle elde eden kişiler; Sahip oldukları bilginin Bilgi Suistimali niteliğinde olduğunu bilen veya ispat edilmesi hâlinde bilmesi gereken kişiler. Bilgi suistimali suçunu işleyenler iki yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı adli para cezasına hükmedilmesi hâlinde verilecek ceza elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.

Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yaniltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapanlar, emir verenler, emir iptal edenler, emir değiştirenler veya hesap hareketleri gerçekleştirenler Piyasa Dolandırıcılığı suçu işlemiştir. Bu suçu işleyenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı verilecek adli para

cezasının miktarı, suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamaz. Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkilemek amacıyla yalan, yanlış veya yanlıltıcı bilgi veren, söylenti çikaran, haber veren, yorum yapan veya rapor hazırlayan ya da bunları yayan ve bu suretle menfaat sağlayanlar da Piyasa Dolandırıcılığı suçu işlemiştir. Bu suçu işleyenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.

İzleyen hâller bilgi suistimali veya piyasa dolandırıcılığı sayılmaz: TC Merkez Bankası ya da yetkilendirilmiş başka bir resmî kurum veya bunlar adına hareket eden kişiler tarafından para, döviz kuru, kamu borç yönetim politikalarının uygulanması veya finansal istikrarın sağlanması amacıyla işlem yapılması; Kurul düzenlemelerine göre uygulanan geri alm programları, çalışanlara pay edindirme programları ya da ihraççı veya bağlı ortaklığının çalışanlarına yönelik diğer pay tahsis edilmesi; Kurulun bu Kanun kapsamındaki fiyat istikrarını sağlayıcı işlemlere ve piyasa yapıcılığına ilişkin düzenlemelerine uygun olarak icra edilmeleri kaydıyla, münhasıran bu araçların piyasa fiyatının önceden belirlenmiş bir süre için desteklenmesi amacıyla sermaye piyasası araçlarının alım veya satımının yapılması yahut emir verilmesi veya emir iptal edilmesi.

5) Halka açık olmayan ortaklıkların paylarının ilk halka arzı öncesi uyulacak ön şartlar şunlardır: Payları ilk defa halka arz edilecek ortaklıkların mevcut ödenmiş ya da çıkarılmış sermayelerinin tamamının ödenmiş olması zorunludur. Bu ortaklıkların ödenmiş ya da çıkarılmış sermayesinde başvuru tarihinden önceki iki yıl içinde, mevzuatın izin verdiği fonlar hariç olmak üzere, varlıkların gerçege uygun degere taşınması suretiyle oluşan değer artış fonları ve benzeri fonlar bulunamaz.

Payları ilk defa halka arz edilecek ortaklıkların başvuru tarihinden önceki iki yıl içinde anonim ortaklığa dönüşmüş olması durumunda; dönüşüm öncesi bilançoda yer alan öz kaynak kalemlerinin, dönüşüm sonrası ortaklığın açılış bilançosunda sermaye hesabı altında bir toplulaştırma yapılmadan, bilançoda ayrı kalemler olarak dönüşüm öncesi şirketin devamı olacak şekilde gösterilmiş olması ve söz konusu hususun tespitine ilişkin mali müşavir raporunun düzenlenmesi zorunludur. Dönüşüm sonrasında, dönüşüm öncesindeki mevcut iç kaynakların sermayeye eklenebilmesi için, bunların sermayeye eklenmesinde ilgili mevzuat açısından herhangi bir sakınca bulunmaması gerekmektedir.

Yukarıdaki şartlara aykırılık durumunda, toplulaştırılarak tescil edilen sermayenin sicilden terkini veya eş zamanlı sermaye azaltımı ve artırımı gereklidir. Eş zamanlı sermaye azaltımı ve artırımı ile sermaye toplulaştırma yapılan tutar kadar azaltılırken, sermaye artışı yetkili organ onayından geçmiş dönüşüm öncesindeki son yıllık hesap dönemine ait finansal tablolarda yer alan sermayeye eklenebilir iç kaynaklardan ve/veya nakit olarak karşılanır.

Payları ilk defa halka arz edilecek ortaklıkların izahnamesinde yer alacak en son tarihli finansal tablolara göre Kurulun ilgili düzenlemelerinde tanımlanan ilişkili taraflarından olan ticari olmayan alacaklarının tüm alacaklar toplamına olan oranı yüzde yirmiye veya aktif toplamına olan oranı yüzde onu geçemez. Söz konusu oranlara uyum sağlamak amacıyla, ortakların mevcut paylarının satışından elde edilecek fonun ilişkili taraflardan olan alacakların tahsilinde kullanılmasının ve ortaklığın bu hükmün dolanılmasına yol açacak şekilde tekrar alacaklı hale getirilmemesinin ortaklık ve halka arz edenler tarafından taahhüt edilmesi gereklidir. Bu taahhüdün

Kurulca uygun görülmesi durumunda yukarıda belirtilen hüküm uygulanmaz. İlişkili tarafın bir kamu kurumu olması halinde, ilişkili taraflardan olan alacakların hesaplanmasında kamu kurumundan olan alacaklar dikkate alınmaz.

Payları ilk defa halka arz edilecek ortaklığın, ek satış hariç halka arz edilecek paylarının halka arz fiyatı baz alınarak hesaplanacak piyasa değerinin; a) Yirmi milyon TL'nin altında olması durumunda satılamayan payların tamamı için; b) Yirmi milyon TL ile kırk milyon TL arasında olması durumunda ise, satılamayan payların yirmi milyona kadar olan kısmının tamamı, aşan kısmının ise yarısı için halka arzda satışa aracılık eden yetkili kuruluşların halka arz fiyatı üzerinden bu payları satın alacağına ilişkin olarak ortaklığı karşı yüklenimde bulunması ve izahnamenin Kurulca onaylanmasıından önce yüklenim sözleşmesinin Kurula gönderilmesi zorunludur. Halka arz edilecek payların piyasa değerinin kırk milyon TL'nin üzerinde olması durumunda yüklenimde bulunma zorunluluğu yoktur. Burada belirtilen tutarlar, fiyat aralığı ile talep toplanması halinde taban fiyat esas alınarak hesaplanır.

Halka arzda satışa aracılık eden yetkili kuruluş veya piyasa danışmanı portföylerine aldıkları payları, halka arz edilen payların borsada işlem görmeye başlamasından itibaren altı ay süreyle halka arz fiyatının altındaki bir fiyatından borsada satamazlar ve bu payları halka arz fiyatının altında borsada satılması sonucunu doğuracak şekilde herhangi bir işleme tabi tutamazlar.